

Polityka Klimatyczna i Sprawiedliwa Transformacja Regionów Górniczych

Marta Anczewska

Agenda

- **Polityka Klimatyczna ONZ**
- **Polityka Klimatyczna UE**
- **Polityka Klimatyczna Polski**
- **Sprawiedliwa Transformacja Regionów Węglowych**
 - **Definicja**
 - **Streszczenie raportu WWF**
 - **Rekomendacje dla Śląska**

ONZ

- W 1988 powstał Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu, *Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)*
- W 1992 powstało **UNFCCC**: Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu
(ang: *United Nations Framework Convention on Climate Change*),
gdzie prowadzone są negocjacje klimatyczne wszystkich państw świata

Protokół z Kioto - 1997

- Wszedł w życie w 2005
- Zobowiązywał kraje do redukcji GHG o min. 5% w latach 2008-2012
- Poprawka dauhańska, która powoduje przedłużenie obowiązywania Protokołu na tzw. drugi okres rozliczeniowy (do 2020 roku) zebrała komplet akceptacji dopiero tydzień temu (8.05.2010)...

Porozumienie Paryskie - 2015

Art. 2 Porozumienia Paryskiego

- *utrzymanie wzrostu globalnych średnich temperatur na poziomie **znacznie poniżej 2 stopni Celsjusza** ponad poziom przedindustrialny i kontynuowanie wysiłków na rzecz ograniczenia wzrostu temperatur do 1,5 stopnia*

Cele klimatyczne Unii Europejskiej

ograniczenie **emisji gazów cieplarnianych** do 2030 o co najmniej 40 % (względem 1990 roku)

32% udziału **OZE** w miksie energetycznym do 2030

zwiększenie **efektywności energetycznej** o 32,5%

założenie długofalowe:

neutralność klimatyczna w roku 2050

Cele klimatyczne Polski 2020

CO₂ redukcja emisji o 20% (względem 1990 r.)

w sektorach non - ETS Polska może zwiększać emisje o nie więcej niż 14%

zwiększenie **efektywności energetycznej** o 20%

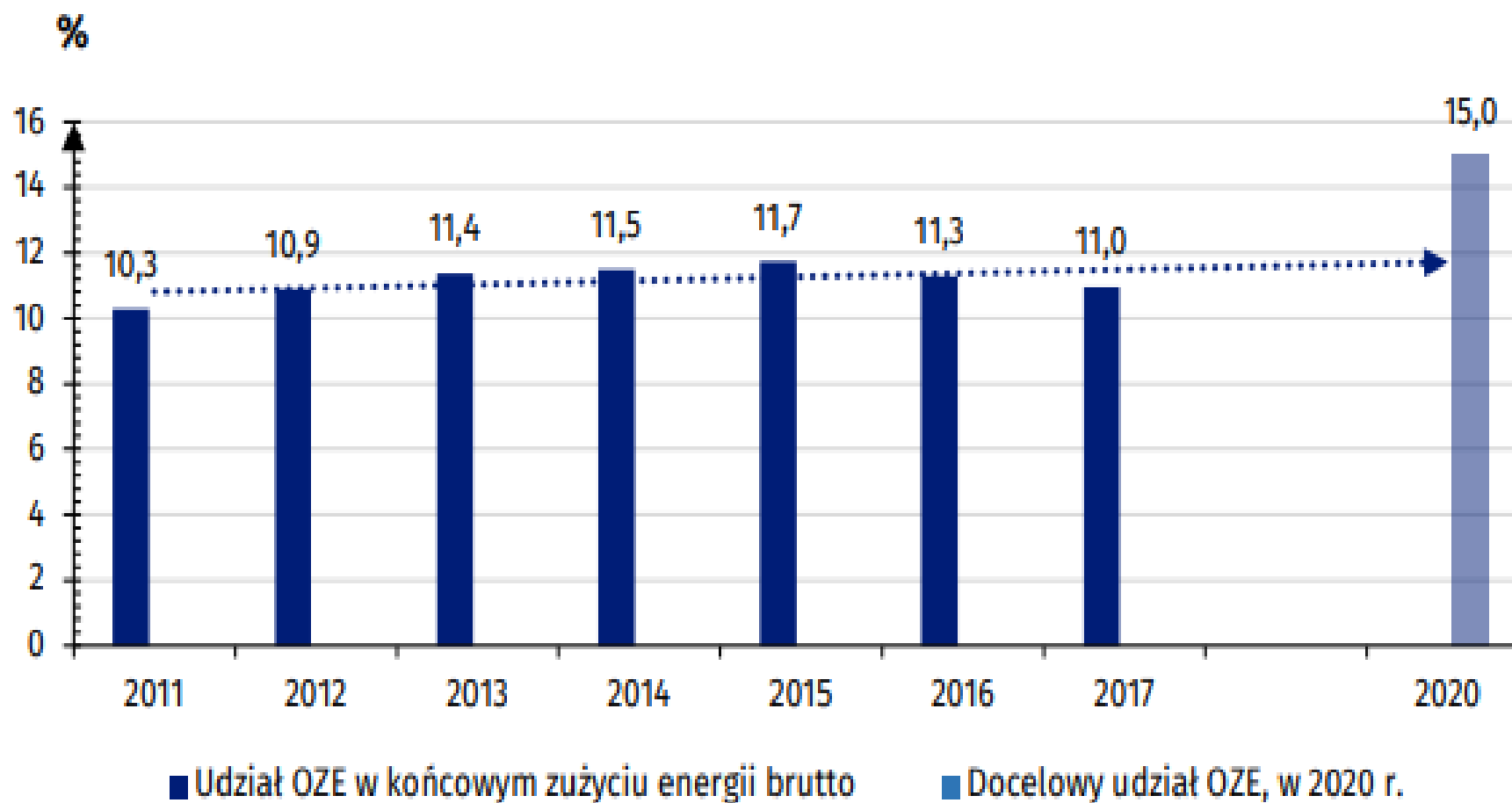
(96.4 Mtoe)

OZE 15% udział OZE w finalnym zużyciu energii

(10% w transporcie)

Aktualny udział OZE

Status: 11% w 2017 r. (4.2% w transporcie)

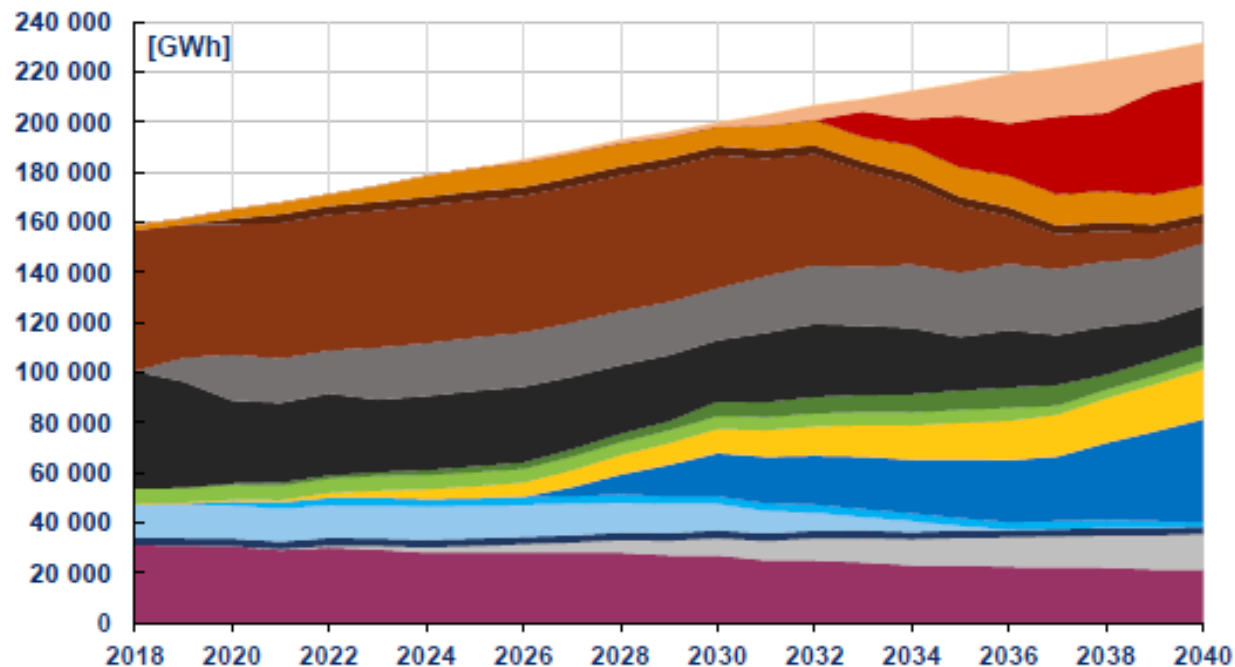
Ważne dokumenty

- ***Krajowy planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030***
- ***Pakiet Katowicki***
- ***Polityka Energetyczna Polski 2040***

Uwagi WWF do planów :

- *Za dużo emisji CO₂ – nie osiągamy założeń Porozumienia Paryskiego*
- *Za dużo węgla w miksie w 2030 i 2040*
- *KPEiK w żadnym stopniu nie jest dokumentem ukazującym ścieżki dojścia do zeroemisyjnej gospodarki w 2050 roku*
- *Brak planu dla wiatraków na lądzie i PV*
- *Brak alternatywy w razie braku budowy elektrowni jądrowej*

Polska Polityka Energetyczna 2040 (PEP2040)

Rysunek 2. Prognoza struktury produkcji energii elektrycznej do 2040 r. wg technologii

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

- Jeden z celów: **Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska**
- Rekomendacje: wdrożenie wszystkich założeń „Programu dla Śląska” (6 celów rozwojowych)

Uwaga WWF:

brakuje opisu procesów ekonomicznych, w wyniku których znaczenie sektora górnictwa dla gospodarki maleje

Czego brakuje w polskiej polityce klimatycznej?

- **Daty wyjścia z węgla** - odchodzenie od węgla, nawet w tempie wstępnie opisanym w PEP2040, nie jest zoperacjonalizowane w żadnym dokumencie strategicznym
- **Planu transformacji energetycznej** w kierunku zeroemisyjnym
- **Planu Sprawiedliwej Transformacji** regionów węglowych
- Ambitnych działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej

Czym jest sprawiedliwa transformacja?

- zapewnienie, że zmiany polegające na odchodzeniu od szkodliwych dla ludzkości i środowiska technologii i zastępowanie ich nowymi nie wpłyną negatywnie na zatrudnienie, a pracownicy sektorów opartych o te technologie nie zostaną ofiarami transformacji
- stosuje się go zawsze **w kontekście kosztów społecznych** i ochrony pracowników
- dotyczy każdego przemysłu, który szkodzi środowisku i który może być zastąpiony nowymi, innowacyjnymi technologiami (automotive, górnictwo, energetyka węglowa, przemysł zbrojeniowy, wydobywanie ropy)

Dlaczego się tym zajmujemy?

Supported by:

Europejska Inicjatywa Ochrony Klimatu (EUKI)

based on a decision of the German Bundestag

Założenie: sprawiedliwa transformacja jako komponent skutecznej polityki klimatycznej

Regiony, w których działamy:

Polska

Województwo
Śląskie

Grecja

Zachodnia
Macedonia
(Kozani)

Niemcy

Zagłębie Ruhry

Bułgaria

Bobov Dol

Stara Zagora

Wytyczne dla udanej transformacji regionu górniczego

1. Plan z datą zakończenia wydobywania i wykorzystania węgla
2. Akceptacja społeczna i dialog ze związkami i mieszkańcami
3. Dedykowany zespół i fundusze
4. Konsekwencja

- 40 regionów węglowych w UE, 13 zakwalifikowanych jako pilotażowe 2 ramach Platformy Regionów Węglowych
- zarezerwowano **120 mln EUR dla Górnego Śląska**, 6 projektów jest już zakwalifikowanych do realizacji
- Cel Platformy: **10 regionów** ma opracowaną długofalową strategię transformacji **do 2021**
- Nowa linia budżetowa na wsparcie transformacji regionów węglowych w nowym MFF (2021-2027) : **5 mld EUR**

COP24

- „*Śląska deklaracja o solidarnej i sprawiedliwej transformacji*” przyjęta przez 45 państw
- Ponad 25 paneli eksperckich dotyczących sprawiedliwej transformacji

Podsumowanie raportu

Raport powstał we współpracy
z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego.

CEL

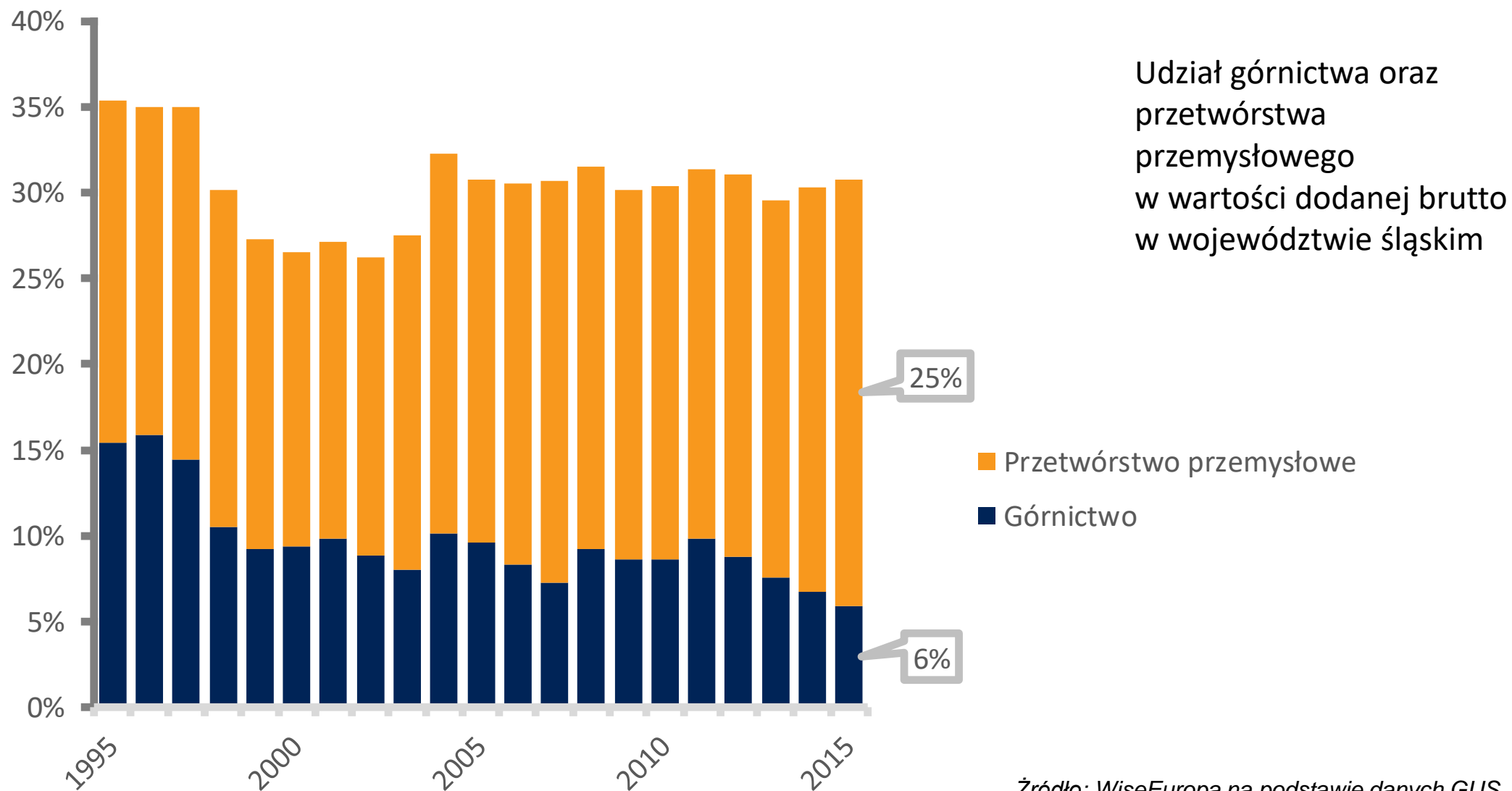
Zakładamy, że województwo śląskie w kolejnych dekadach osiąga poziom rozwoju zbliżony do zamożnych państw Europy Zachodniej

Pozostałe założenia

- Nieuchronny koniec wydobycia węgla energetycznego na Śląsku
- Koniec wydobycia i konieczność transformacji energetycznej doprowadzi do zmian w strukturze zatrudnienia
- Należy traktować to jako szansę
- Osiągnięcie poziomu rozwoju zbliżonego do średniej UE zależy od tego czy uda się sprostać wyzwaniom związanym z depopulacją (przeszłą i prognozowaną) regionu i niskim poziomem jakości życia (zanieczyszczenie powietrza, infrastruktura, transport)
- Aby uniknąć szkód dla pracowników i ich społeczności w branżach węglowych konieczne jest aktywne wsparcie polityczne i finansowe dla lokalnych przedsiębiorców i gmin przyciągających pracodawców
- Plan na transformację musi powstawać we współpracy ze społecznością lokalną

Wyzwanie ekonomiczne

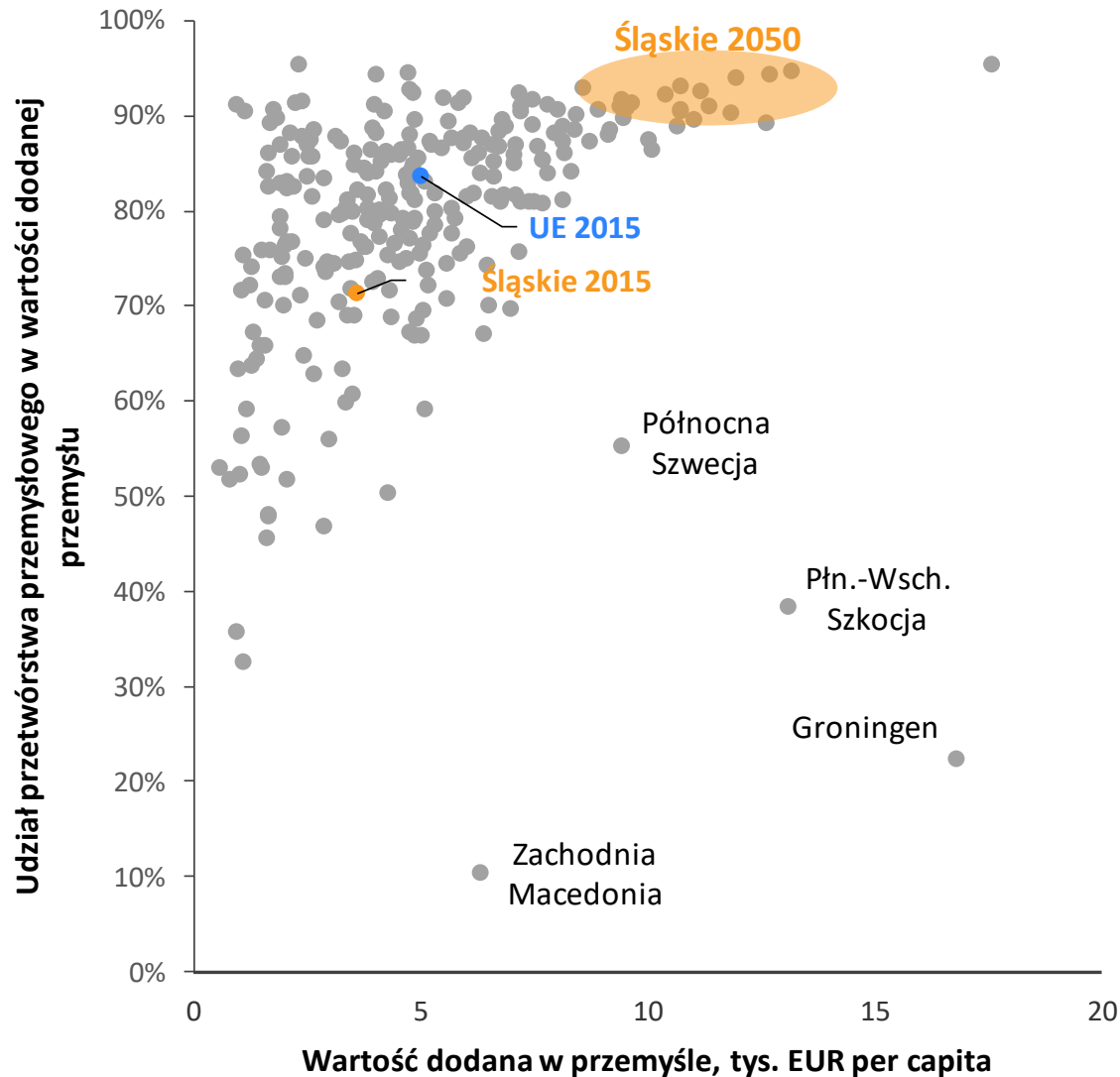
Zwiększenie roli przetwórstwa przemysłowego

Źródło: WiseEuropa na podstawie danych GUS

Dalsza industrializacja

- **Osiągnięcie wysokiego poziomu PKB wymaga kilkukrotnego wzrostu wartości dodanej w przemyśle – dalsza industrializacja jest niezbędna**
- **Wysoka wartość dodana w przemyśle jest osiągnięta przez rozwój przetwórstwa przemysłowego, a nie górnictwa oraz energetyki**

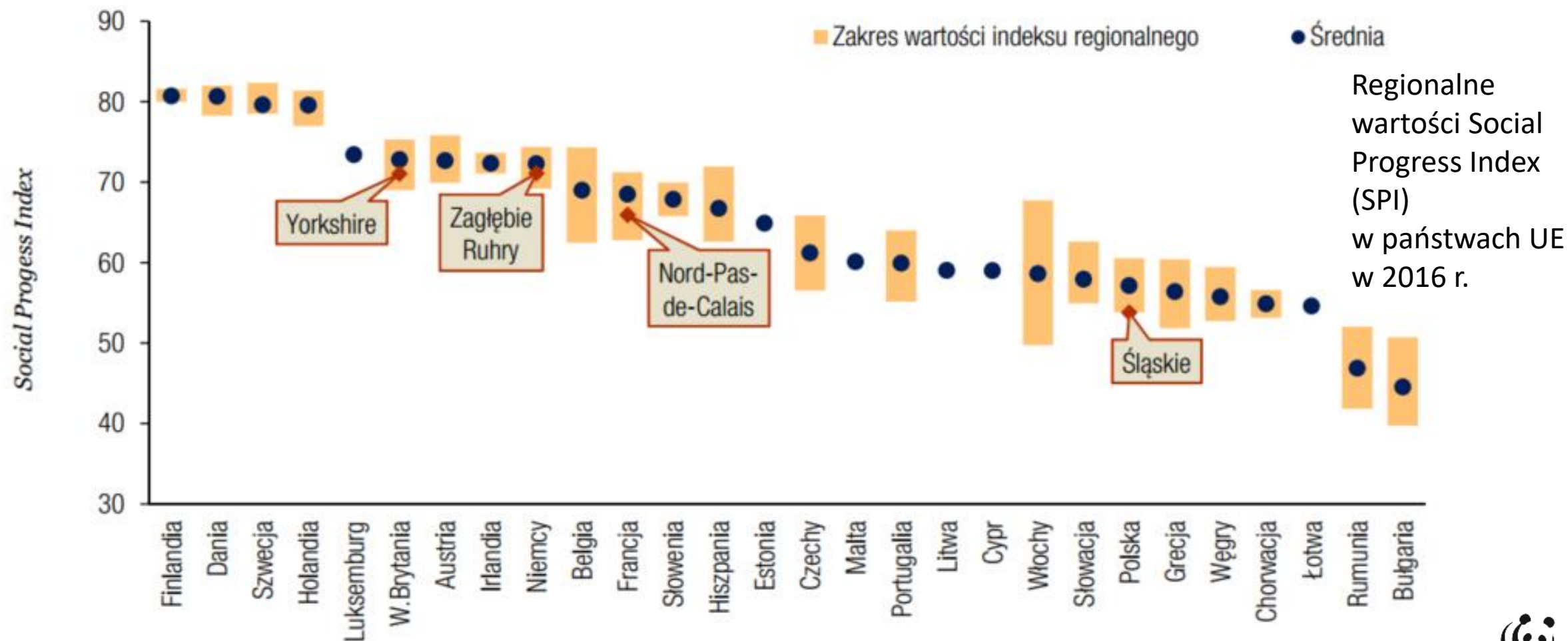
Znaczenie przetwórstwa przemysłowego dla uprzemysłowienia europejskich regionów

Źródło: WiseEuropa na podstawie danych Eurostat

Wyzwanie poprawy jakości życia

Poprawa jakości życia

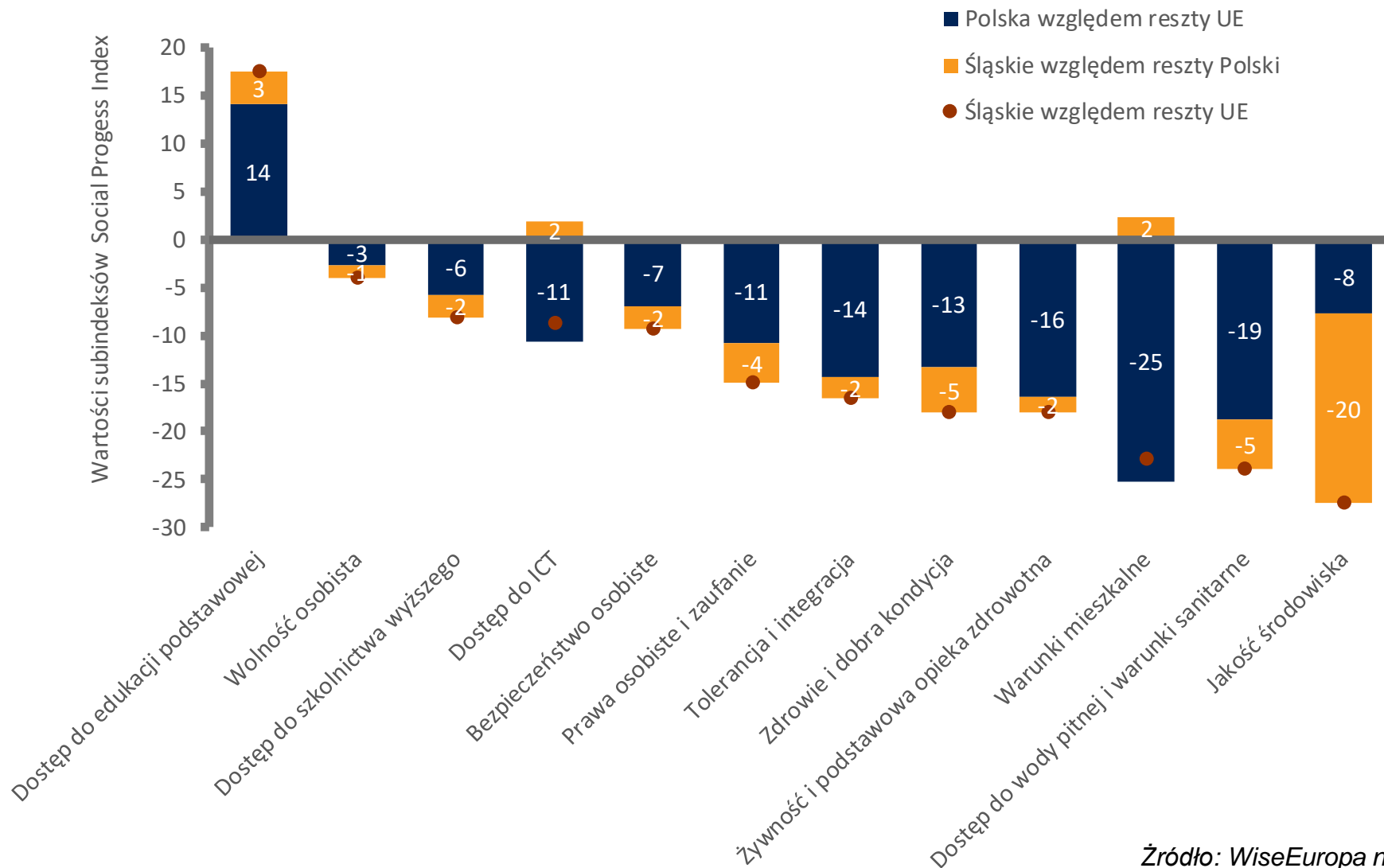

Regionalne wartości Social Progress Index (SPI) w państwach UE w 2016 r.

Źródło: WiseEuropa na podstawie danych DG REGIO

Poprawa jakości środowiska

← **Jakość środowiska – ostatnie miejsce w UE**

Źródło: WiseEuropa na podstawie danych DG REGIO

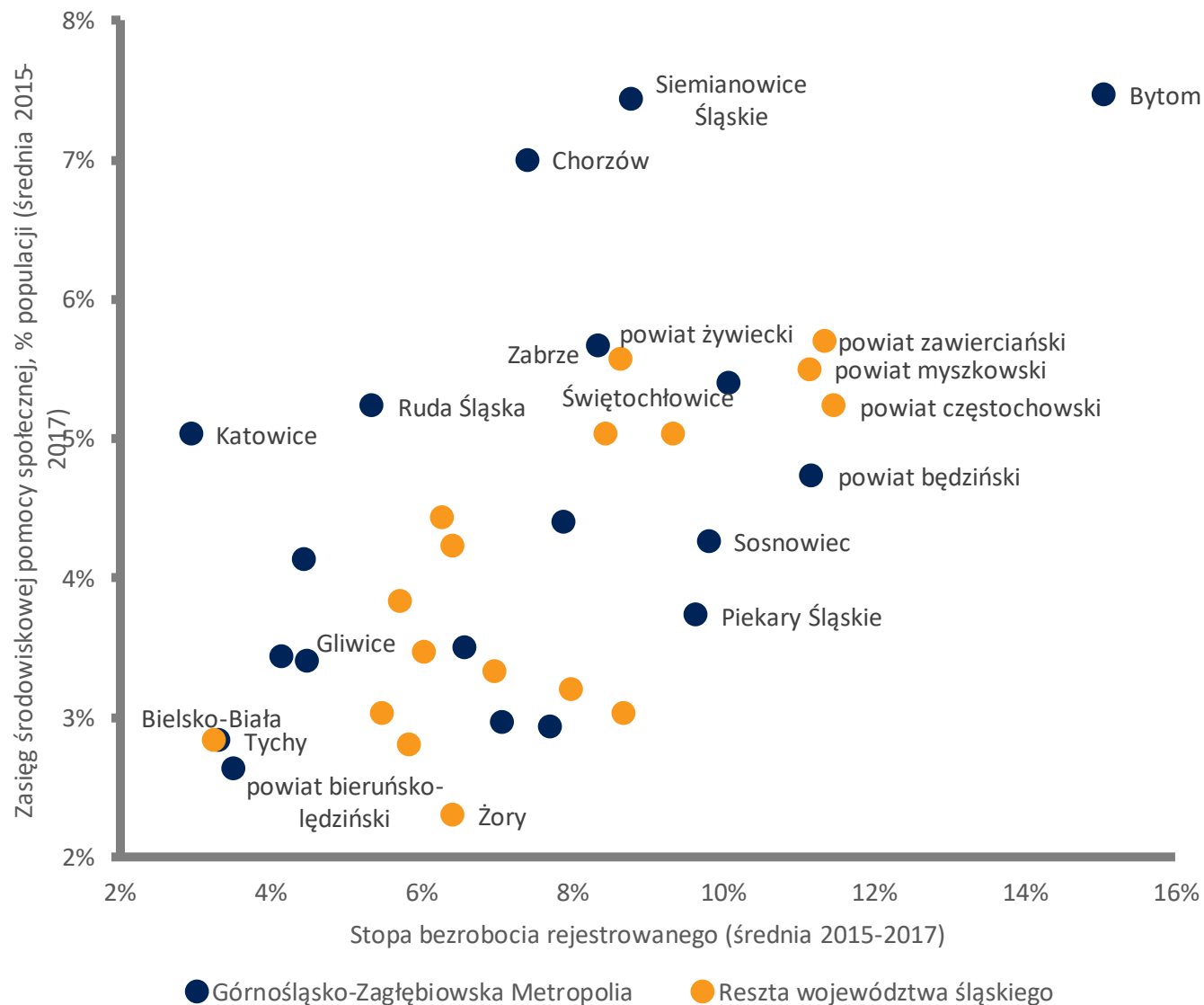
50 najbardziej zanieczyszczonych miast w Europie w 2016 r. leżało w jedynie czterech krajach: Bułgarii, Polsce, Czechach i we Włoszech

36 z nich leżało w Polsce

13 z nich leżało w obrębie województwa śląskiego

Do najbardziej zanieczyszczonych miast w regionie należały: Żywiec (4. miejsce w rankingu), Rybnik (5.) i Pszczyna (6.)

Wyrównanie różnic w rozwoju między gminami i subregionami

Zróznicowanie poziomu bezrobocia oraz zasięgu pomocy społecznej w województwie śląskim, 2015-2017

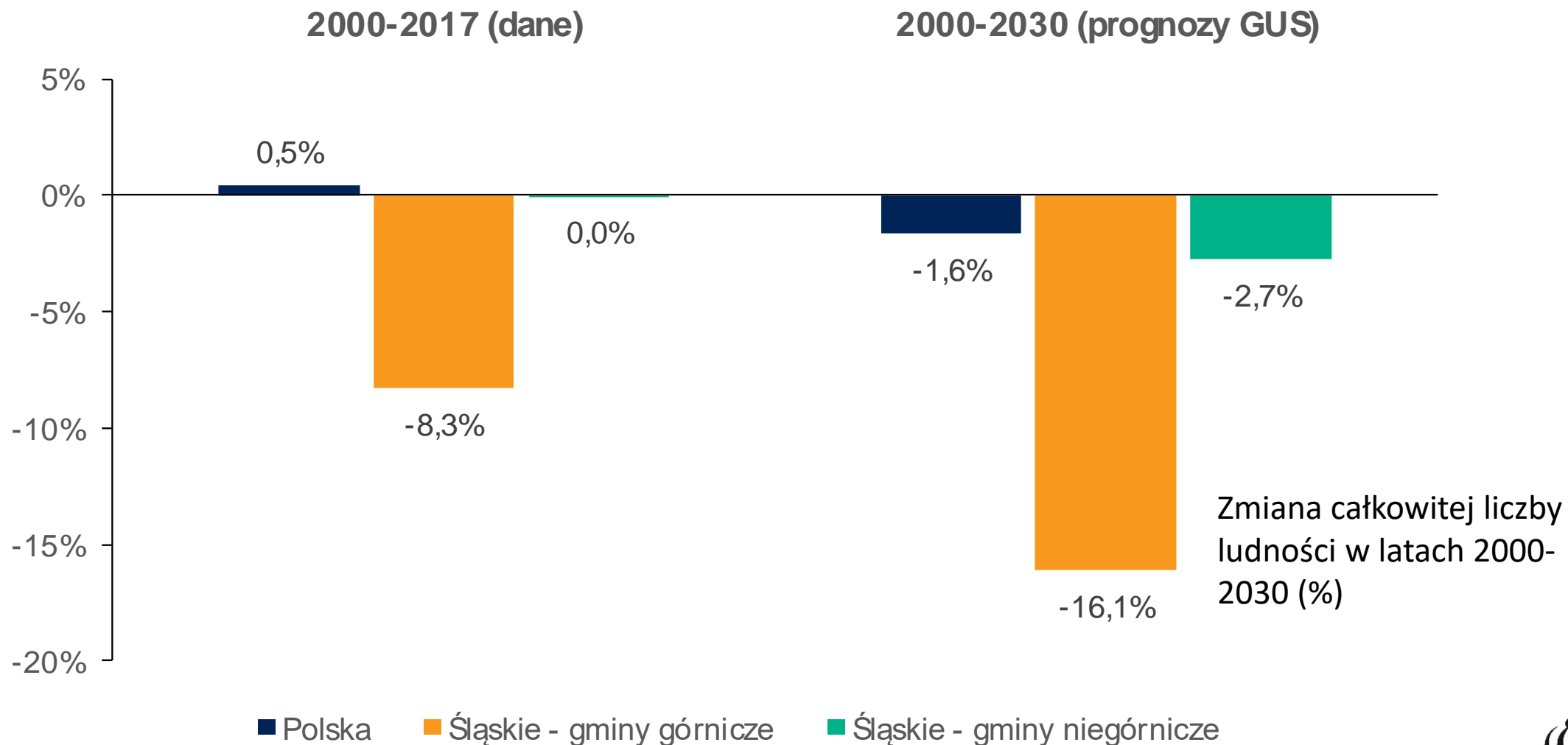
- **Wysokie zróżnicowanie problemów społeczno-gospodarczych wewnątrz regionu**
- **Problematiczne obszary – nie tylko tereny przemysłowe**

Źródło: WiseEuropa na podstawie danych BDL GUS

Wyzwanie demograficzne

Zatrzymanie depopulacji, szczególnie w gminach górniczych

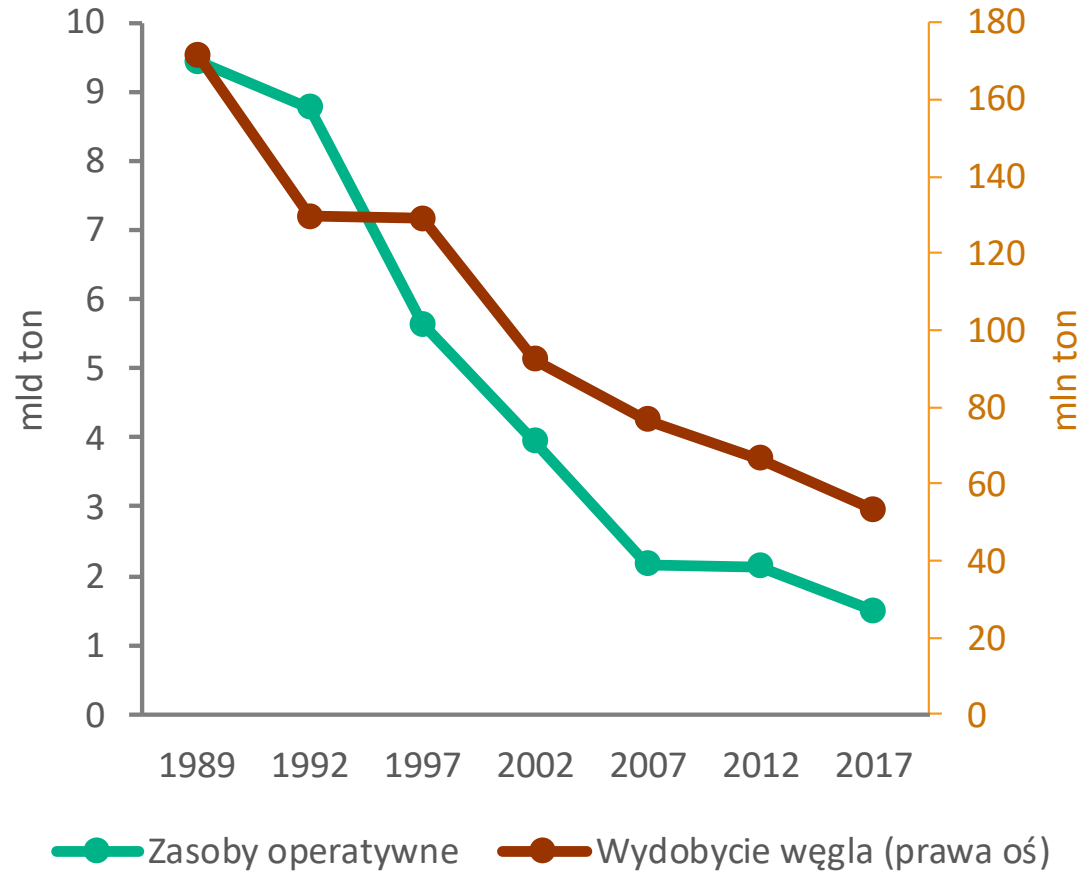

Źródło: WiseEuropa na podstawie danych GUS

Górnictwo – nieuchronne zmiany

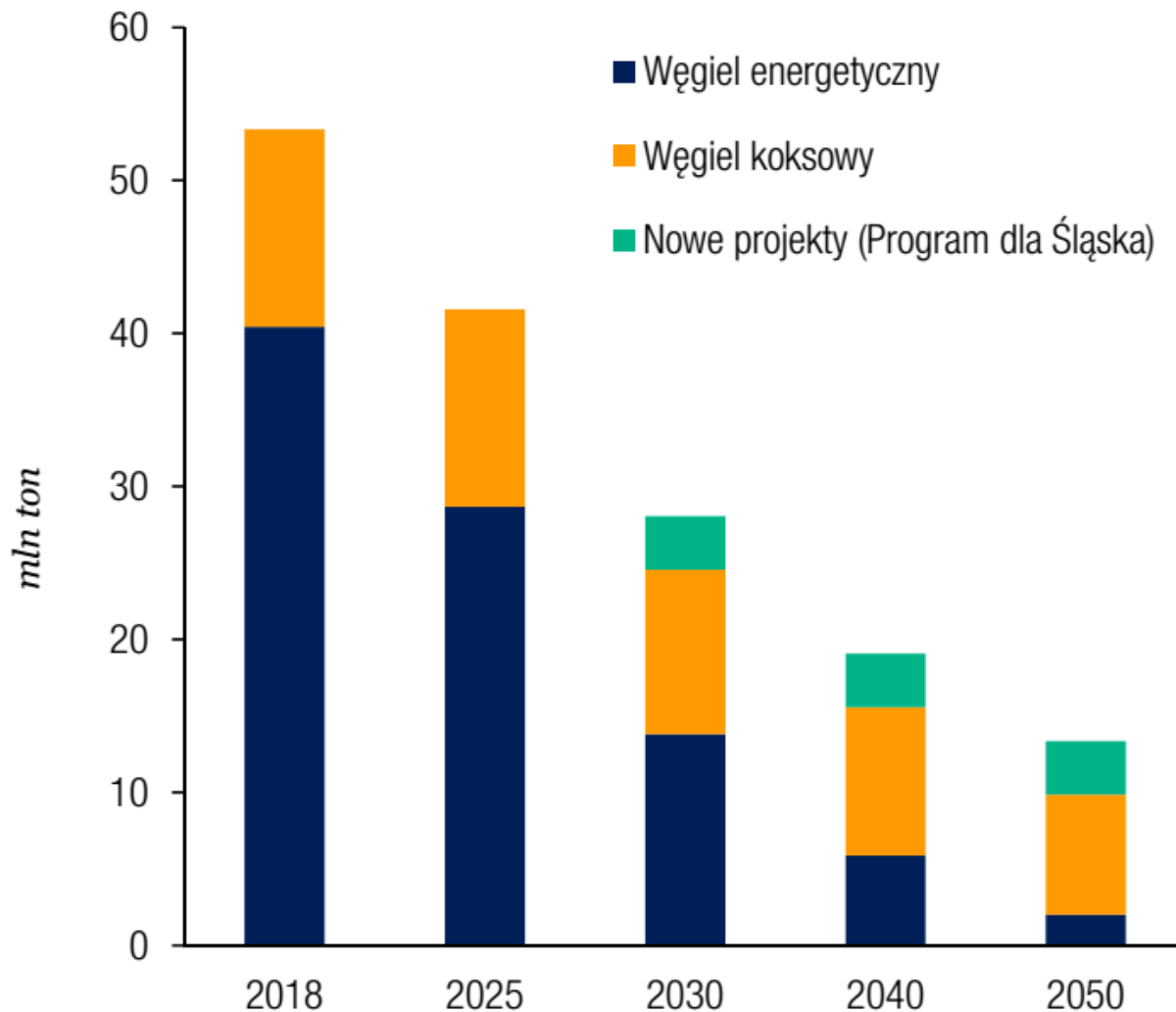
Realistyczne podejście do zasobów węgla

➤ **Zasobne złoża nie gwarantują opłacalności wydobywania**

Operatywne zasoby węgla kamiennego i wydobywanie w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym

Wydobycie węgla energetycznego na Śląsku kończy się w 2040

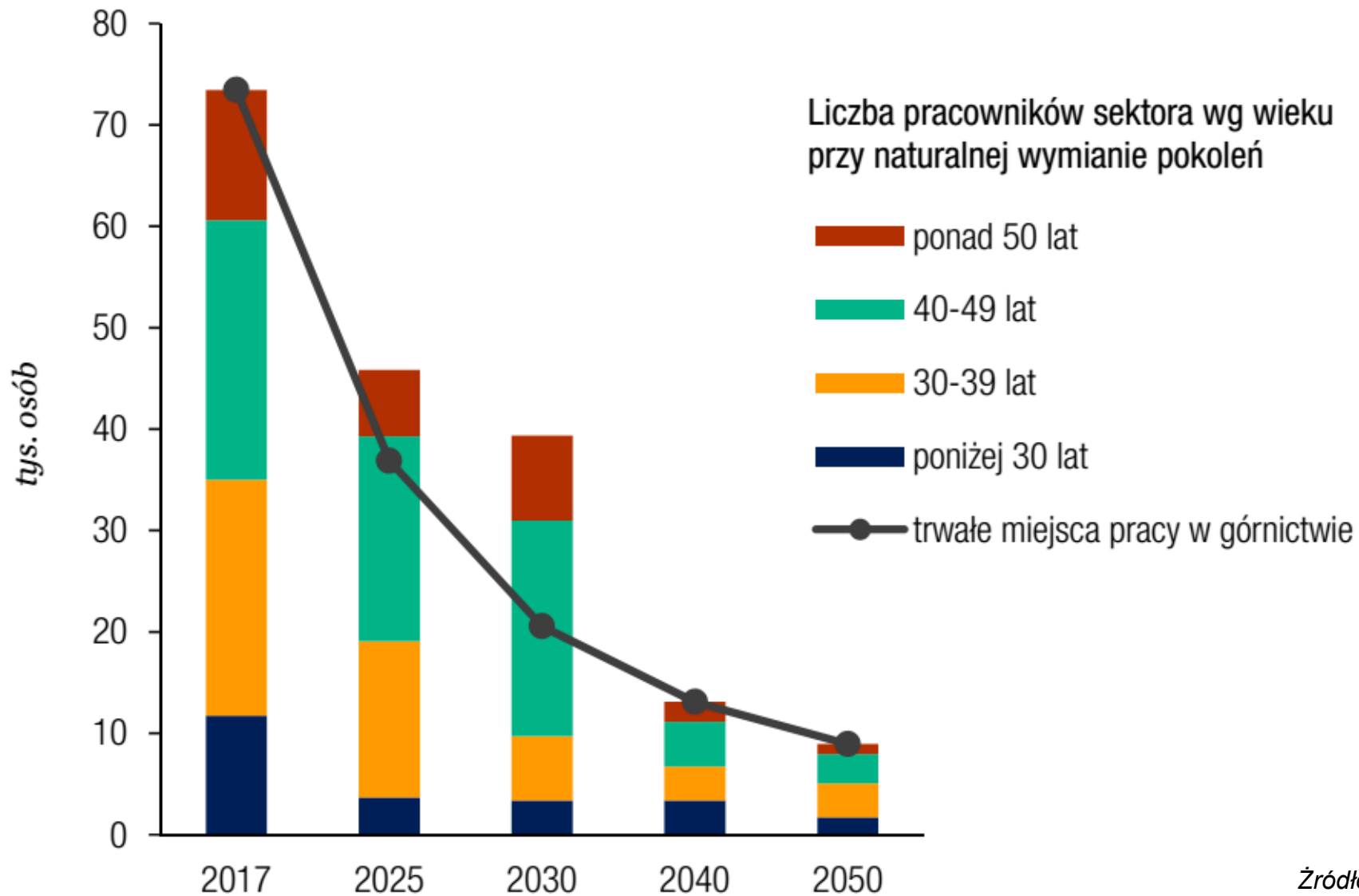
- **Rozwój regionu → wzrost płac w innych sektorach → rosnąca presja płacowa w górnictwie → zmierzch branży**
- **Nowe kopalnie nie odwracają trendu**
- **Stymulowanie popytu (np. „czyste technologie węglowe”) nie rozwiązuje problemu podaży surowca**

Wydobycie węgla kamiennego w województwie śląskim,
prognoza 2018-2050

Źródło: prognozy własne WiseEuropa

Co wpłynie na zatrudnienie w górnictwie

Zatrudnienie w górnictwie w województwie śląskim, prognoza 2017-2050

Źródło: prognozy własne WiseEuropa

Rekomendacje

Długoterminowa
wizja przemian
energetycznych

Działania
przekrojowe

Finansowanie
modernizacji

Akceptacja schyłku górnictwa i zarządzanie zmianami

Nowe podejście do zatrudnionych w górnictwie

Modernizacja infrastruktury paliwowo-energetycznej

Długoterminowa
wizja przemian
energetycznych

Działania
przekrojowe

Finansowanie
modernizacji

Kompleksowa rewitalizacja

Transport publiczny

Dywersyfikacja bazy przemysłowo-naukowej

Długoterminowa
wizja przemian
energetycznych

Działania
przekrojowe

Finansowanie
modernizacji

Stabilne regulacje dla inwestycji prywatnych

Ogólnokrajowe programy wsparcia
niskoemisyjnych inwestycji

Dedykowane wsparcie dla regionów górniczych
ze środków unijnych

Dedykowane fundusze na sprawiedliwą transformację

Parlament Europejski w wieloletnich planach finansowych UE przewidział na ten cel **4,8 mld euro**. Śląsk ma szansę otrzymać ok. **1 mld euro**.

Do 2020 do wykorzystania jest **11,5 MLD PLN**

Dziękuję

Marta Anczewska

Specjalistka ds. Polityki Klimatyczno Energetycznej

manczewska@wwf.pl

605 058 293

